

Ιστορία Γ Λυκείου

1^ο κεφάλαιο

Επαναληπτικές ερωτήσεις Α' Ομάδας:

{Παιδιά, καλημέρα!

Παρακάτω δίνονται ορισμένες επαναληπτικές ερωτήσεις - απλές, συνδυαστικές (ανοιχτού και κλειστού τύπου) - για το πρώτο κεφάλαιο των οικονομικών. Θα ακολουθήσουν και για τα επόμενα κεφάλαια. Εσείς χρειάζεται να ολοκληρώσετε τη μελέτη του κεφαλαίου και μετά να απαντήσετε τις ερωτήσεις. Έτσι θα διαπιστώσετε πόσο σωστά και ολοκληρωμένα έχετε καλύψει την ύλη.

Για τυχόν ερωτήσεις – απορίες, σας δίνουμε τα e-mail μας: Leda.dizelou@gmail.com.

kantzkat@gmail.com

Καλό διάβασμα και μην αποσυντονίζεστε!! Είναι πολύ κρίσιμο διάστημα αυτό για σας. }

1. «Πολλές δεκαετίες μετά την ανεξαρτησία της η Ελλάδα εξακολουθούσε να μοιάζει με την Ανατολή»: να αιτιολογήσετε τη συγκεκριμένη φράση του σχολικού βιβλίου.
2. «Η χώρα ανταγωνιζόταν τον εαυτό της»: να αιτιολογήσετε τη συγκεκριμένη φράση του σχολικού βιβλίου.
3. «Οι οικονομικές πρωτοβουλίες καθίστανται έρμια των εθνικών κρίσεων»: να αιτιολογήσετε τη συγκεκριμένη φράση του σχολικού βιβλίου.
4. Α) Να σχολιάσετε τις εδαφικές και πληθυσμιακές αλλαγές του ελληνικού κράτους όπως αποτυπώνονται στον πίνακα της σελ. 13 και β) να εξηγήσετε τι σχετικές εξελίξεις.
5. Ποιοι παράγοντες λειτουργούν ανασταλτικά στην ανάπτυξη του εσωτερικού εμπορίου της χώρας κατά τον 19^ο αιώνα;
6. Τι γνωρίζετε για τις εισαγωγές και εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων κατά τον 19^ο αιώνα;
7. Ποιοι λόγοι συνέβαλαν στην ανάπτυξη του εξωτερικού εμπορίου στο διάστημα 1851 – 1911;
8. Σε ποιες περιόδους γνώρισε ύφεση η ελληνική εμπορική ναυτιλία και γιατί;
9. Κάτω από ποιες συνθήκες αναπτύχθηκε η ατμοπλοΐα στο πλαίσιο της ελληνικής ναυτιλίας;
10. «Η διανομή των εθνικών κτημάτων, αν και αποτελούσε γενική επιθυμία, συναντούσε πολλά προβλήματα στην πράξη»: να αιτιολογήσετε τη συγκεκριμένη φράση του σχολικού βιβλίου.
11. Να παρουσιάσετε τους στόχους και τα αποτελέσματα της αγροτικής μεταρρύθμισης του 1870-1871.
12. Για ποιους λόγους αναπτύχθηκε η μεταλλευτική δραστηριότητα στην Ελλάδα;
13. Ποιοι λόγοι επέβαλαν την ίδρυση τραπεζικών συστημάτων στην Ελλάδα;
14. Τι γνωρίζετε για την κατάσταση της βιομηχανίας στην Ελλάδα μέχρι το 1870;

15. Ποιες δυσχέρειες αντιμετώπισε η ελληνική βιομηχανία πριν και μετά τους βαλκανικούς πολέμους;
16. Για ποιους λόγους κυριάρχησε ο σιδηρόδρομος στις χερσαίες μεταφορές του 19^{ου} αιώνα;
17. Να παρουσιάσετε τους λόγους σύναψης και τους τρόπους αξιοποίησης των εθνικών δανείων κατά τον 19^ο αι.
18. Ποιες συνθήκες οδήγησαν στην πτώχευση του 1893 και στην επιβολή του ΔΟΕ στην ελληνική οικονομία;
19. Ποια η θετική προσφορά του ΔΟΕ στην ελληνική οικονομία;
20. Ποια υπήρξε η εξέλιξη των σχέσεων συνεργασίας εξωελλαδικού κεφαλαίου και ελληνικού κράτους στις τρεις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αι.;
21. Πώς εξελίχθηκε το πρόβλημα της μεγάλης ιδιοκτησίας στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αι.;
22. Ποια νομοθετική λύση υιοθετήθηκε σχετικά με το πρόβλημα της μεγάλης ιδιοκτησίας στις αρχές του 20^{ου}; Με ποιες συνέπειες;
23. Γιατί το εργατικό κίνημα στην Ελλάδα παρουσιάζει διαφορές σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες κατά τον 19^ο αι.;
24. Γιατί η ελληνική αστική τάξη της Ανατολικής Μεσογείου πλαισίωσε το οικονομικό πρόγραμμα του Ελ. Βενιζέλου, κατά την περίοδο 1910-1922;
25. Να παρουσιάσετε τα κέρδη και τις ζημιές από την εμπλοκή της Ελλάδας στους βαλκανικούς πολέμους του 1912-1913.
26. Γιατί η «άφιξη των προσφύγων λειτούργησε ως καταλύτης στη δυναμική της ελληνικής κοινωνίας;»
27. Τι γνωρίζετε για τις μεγάλες επενδύσεις στην Αττική κατά την περίοδο του μεσοπολέμου (1919-1939);
28. Ποια υπήρξαν τα θετικά αποτελέσματα στην ελληνική οικονομία από τη λειτουργία της Τράπεζας της Ελλάδας;
29. Α) Ποιες υπήρξαν οι οικονομικές συνέπειες για την Ελλάδα από την κρίση του 1932; Β) Ποιες οι πολιτικές συνέπειες;

Επαναληπτικές – συνδυαστικές ερωτήσεις του 1^{ου} κεφ.

1. Ποιοι ήταν οι ανασταλτικοί παράγοντες στην ανάπτυξη της βιομηχανίας και σιδηροδρομικού δικτύου στην Ελλάδα;
2. Τι γνωρίζετε για την εξωτερική μετανάστευση και την προσφορά της μεγάλης μάζας μεταναστών στην ελληνική οικονομία;
3. Ποια υπήρξε η επενδυτική δραστηριότητα των ομογενών στην ελληνική οικονομία;
4. Τι γνωρίζετε για τις επενδύσεις ξένων κεφαλαίων στο τραπεζικό σύστημα, στις μεταλλευτικές δραστηριότητες και στα δημόσια έργα της Ελλάδας κατά τον 19^ο αι.;
5. Τι γνωρίζετε για την ίδρυση και λειτουργία της Εθνικής Τράπεζας και της Τράπεζας της Ελλάδος;
6. Ποιες υπήρξαν οι επιπτώσεις του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου για την ελληνική ναυτιλία, το εργατικό κίνημα και τη μεγάλη ιδιοκτησία;

7. Να παρουσιάσετε τη σημασία για την ελληνική οικονομία της ανάπτυξης του εξωτερικού εμπορίου, της κατασκευής σιδηροδρομικού δικτύου και της σύναψης εθνικών δανείων.
8. Ποιες οικονομικές και πολιτικές συνθήκες προετοίμασαν το έδαφος για τη διεκδίκηση της Μεγάλης Ιδέας από τον Ελ. Βενιζέλο (πριν τους Βαλκανικούς πολέμους);
9. Πώς επηρέασαν οι Βαλκανικοί πόλεμοι: α) το αγροτικό ζήτημα β) το εργατικό κίνημα γ) τη δημογραφική σύνθεση και τις οικονομικές προοπτικές της Ελλάδας.
10. Πώς επηρέασε την ελληνική οικονομία : α) η αλλαγή της κυβέρνησης του 1920 β) η κρίση του 1932

B.1. Συμπληρώστε τα κενά

- Τα τσιφλίκια της Θεσσαλίας αγοράστηκαν από τους
οι οποίοι διατήρησαν τον θεσμό
άσκησαν πιέσεις για νααπό την
 Επιδίωξαν

- Ο στόχος της αγροτική μεταρρύθμισης του 1917 ήταν

Το ζήτημα των εθνικών κτημάτων αντιμετωπίστηκε την περίοδο
 Και οι αγρότες αγόραζαν γη με ανώτατο όριο

Οι ομογενείς εμφανίστηκαν στην οικονομία της Ελλάδας τη δεκαετία

Η Τράπεζα Ελλάδος ιδρύθηκε το.....

Η κρίση του 1932 αντιμετωπίστηκε με τη μέθοδο “ κληρικ” όπου

B.2. Χαρακτηρίστε τις προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες

α. Η Ελλάδα το 1929 μπήκε στο χώρο της κλειστής οικονομίας.

β. Το 1905 οι προϋπολογισμοί του κράτους ήταν πλεονασματικοί.

Γ. Η διχοτόμηση της δραχμής ήταν ένας νομισματικός ελιγμός που κατάφερε να αποτρέψει την Μικρασιατική Καταστροφή

Δ. Με τους Βαλκανικούς πολέμους η Ελλάδα πήρε την Ήπειρο, την Κρήτη, την Δυτική και Κεντρική Μακεδονία και την Δυτική Θράκη.

Ε. Η αποτελεσματικότητα του ελληνικού κράτους αναφορικά με την αποκατάσταση των προσφύγων ήταν μάλλον επαρκής.

B.3. Αντιστοίχιση

A´

1. Αμερικάνικη εταιρεία ΟΥΛΕΝ	α. εγκατάσταση δικτύου ηλεκτροκίνητων τραμ–λεωφορείων
2. Βρετανική εταιρεία ΠΑΟΥΕΡ	β. εγκατάσταση ηλεκτρικού
3. Γερμανικές εταιρείες	γ. επενδύσεις στο τηλεφωνικό δίκτυο
	δ. κατασκευή τεχνητής λίμνης Μαραθώνα

B.4. Επιλέξτε το σωστό.

A. Στη Θεσσαλονίκη είχε αναπτυχθεί το εργατικό κίνημα "

1. εξαιτίας των μεγάλων δημοσίων έργων στην περιοχή
2. επειδή δεν είχε επικρατήσει εκεί η Μεγάλη Ιδέα
3. επειδή υπήρχε βιομηχανικό υπόβαθρο
4. επειδή εκεί ο αντίκτυπος της ρωσικής επανάστασης υπήρξε μεγαλύτερος .

B. Την πρώτη θέση στην κατηγορία των εξαγωγίμων ελληνικών προϊόντων κατά τον 19 ο αιώνα κατέχει

- α) το βαμβάκι
- β) ο μόλυβδος
- γ) η σταφίδα
- δ) το σιτάρι

Γ. Στη διάρκεια του 19 ου αιώνα η ελληνική ναυτιλία χαρακτηρίστηκε συνολικά

- α) από πορεία ανοδική
- β) από μεγάλες κρίσεις
- γ) από στασιμότητα
- δ) εξαφανίστηκε κάτω από την υπεροχή του αγγλικού στόλου

Δ. Συνώνυμο της ανάπτυξης κατά τον 19^ο αιώνα έγινε:

- α) Ο σιδηρόδρομος
- β) Οι καμινάδες των εργοστασίων
- γ) Οι εργατικές πολυκατοικίες
- δ) Τα ατμόπλοια

ΟΜΑΔΑ Β΄

B.1 Σύμφωνα με τις ιστορικές σας γνώσεις και τις πληροφορίες των παρακάτω πηγών να αναφερθείτε στις εισαγωγές και στις εξαγωγές της χώρας κατά τον 19^ο αιώνα και στις εμπορικές σχέσεις της με τις άλλες χώρες.

Μονάδες 25

ΠΗΓΗ 1

Σύνθεση εξωτερικού εμπορίου

Μ.ο. δεκαετιών 1860-1870 και 1900-1910

Βασικά προϊόντα (ποσοστό % της αξίας)

A. Εισαγωγές

Είδος

Αγροτικά προϊόντα	31%	36%
Βιομηχανικά	24%	30%
Πρώτες ύλες	12%	18%

B. Εξαγωγές

Είδος

Αγροτικά προϊόντα	63%	75%
-------------------	-----	-----

Βιομηχανικά	7%	2%
Πρώτες ύλες	17%	22%

ΠΗΓΗ 2

Χώρες εμπορικών συναλλαγών της Ελλάδας

(συγκριτικά μ.ο.1890)

Εισαγωγές και εξαγωγές σε εκατομμύρια δραχμές

Χώρα	Ποσοστό	Κυριότερα είδη
Αγγλία	30%	Σταφίδα, μεταλλεύματα, υφάσματα
Ρωσία	10%	Σιτηρά (εισαγωγές)
Τουρκία	13%	Τρόφιμα, ζώα, βαμβάκι
Αυστρία	11%	Ξυλεία, αγροτικά
Γαλλία	15%	Δέρματα, τρόφιμα, διάφορα

ΠΗΓΗ 3

Πολλαπλασιασμός των εμπορικοποιήσιμων καλλιεργειών

Πραγματικά, από τα μέσα του αιώνα διαφαίνεται μια ξεκάθαρη τάση πολλαπλασιασμού των εμπορικοποιήσιμων σε βάρος των πααραδοσιακών καλλιεργειών που αποβλέπουν στην αυτοκατανάλωση. Η καλλιέργεια των δημητριακών, λόγω χάρη, αυξάνεται με πολύ αργούς ρυθμούς.

.....

Αντίθετα, τα αμπέλια, από 9.000 στρέμματα που καλύπτουν το 1835, φτάνουν σε 492.000 στρέμματα το 1861, σε 822.000 το 1881, σε 1.266.000 το 1887, σε 1.350.000 το 1900, για να περιοριστούν, το 1909, σε 1.040.000 στρέμματα. Η σταφίδα πάλι, που η εκμετάλλευσή της γίνεται από το 1830, από 53.000 στρέμματα που καλύπτει το 1861 φτάνει τα 468.000 το 1887, τα 700.000 στρέμματα το 1900, και το 1909 πέφτει στα 577.000 στρέμματα. Η ελιά, καλύπτει το 1835 τα 250.000 στρέμματα, το 1881 τα 1.829.000 και το 1900 καθώς και το 1909 τα 2.600.000 στρέμματα. Τέλος, οι καλλιέργειες του καπνού και του βαμβακιού, που το 1830 ήταν ανύπαρκτες ή περιθωριακές, από το 1870-1880 αρχίζουν να επεκτείνονται.

Καθοριστικό στοιχείο στάθηκε η ανάπτυξη μιας φυσικής διεξόδου για τα εξαγωγίμα αγροτικά προϊόντα: το λάδι, ο καπνός, τα σύκα και κυρίως η σταφίδα, βρήκαν στην αγορά της δυτικής Ευρώπης ένα πεδίο συνεχώς διευρυνόμενο. Βασική σημασία είχε η σταφίδα: η καλλιέργειά της είχε

επεκταθεί σ' ολόκληρη την Πελοπόννησο: Με τις ευλογίες του Κράτους, της εμπορικής αστικής τάξης και του χρηματιστικού κεφαλαίου, που έλεγχε τα κυκλώματα, οι αγρότες υποτάχθηκαν στις αντικειμενικές απαιτήσεις της παγκόσμιας αγοράς. Στο τέλος του περασμένου αιώνα αν η Ελλάδα δεν ήταν χώρα μονοκαλλιέργειας, είχε γίνει σχεδόν χώρα μονοεξαγωγής, αντιπροσωπεύοντας πάνω από το 50% των εξαγωγών για όλο το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα.

Κ. Τσουκαλά, Εξάρτηση και αναπαραγωγή, σσ. 91

B.2. Σύμφωνα με τις ιστορικές σας γνώσεις και τις πληροφορίες των παρακάτω πηγών να προσδιορίσετε και να αναλύσετε τους παράγοντες που επηρέασαν την εξέλιξη της ελληνικής εμπορικής ναυτιλίας κατά το 19 αιώνα.

Μονάδες 25

ΠΗΓΗ 1

Η μετεπαναστατική ναυτιλία

Οι παράγοντες που δημιούργησαν τις ευκαιρίες για ανάδειξη άλλων δυνάμεων στον κόσμο των ναυτιλλομένων συμβάδισαν με την αντικατάσταση παλαιών σχημάτων, όπως το σύστημα της «σερμαγιάς» και των «συντροφοναυτών», τόσο από λόγους εγγενείς όσο και από εξωτερικές συνθήκες.

Ο νέος τρόπος ναυτικής επιχειρήσεως απέκλεισε τη συμμετοχή του παράγοντα «εργασία» στον τομέα του κέρδους και έκανε πιο προσωπική αλλά και πιο ευέλικτη την οικονομική εκμετάλλευση, η οποία τώρα επιζητούσε συνδυασμούς για την εξεύρεση πιστωτικών κεφαλαίων από τη διεθνή κεφαλαιαγορά. Επίσης απαιτούσε την πρακτόρευση της ναυλαγοράς με ένα δίκτυο καλά οργανωμένων γραφείων.

Από την άλλη μεριά η συμβολή του κράτους άμεση ή έμμεση εμφανίζεται την περίοδο αυτή έντονη. Προσπαθεί να εκμεταλλευθεί τις δυνατότητες των διεθνών συμβάσεων, αλλά και να εφαρμόσει τους εσωτερικούς κανονισμούς,

λιμενικούς και προξενικούς, σταχυολογώντας η εφαρμόζοντας τα επικρατούντα στα ξένα κράτη με την ευχέρεια που διέθετε το νέο κράτος για την συγκρότησή του.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΓ΄, σσ. 182-183

ΠΗΓΗ 2

Προσπάθειες και πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη της ελληνικής ατμοπλοΐας
Το 1857 άρχισε τις εργασίες της η «Ελληνική Ατμοπλοϊκή Εταιρεία» με έδρα της τη Σύρο. Η πρωτοβουλία για την ίδρυσή της οφείλεται στην κυβέρνηση Μαυροκορδάτου που ψήφισε το νόμο της 22ας Απριλίου 1855, με τον οποίο δινόταν η άδεια ιδρύσεως μετοχικής ανώνυμης εταιρίας με σκοπό την ατμοπλοϊκή συγκοινωνία μεταξύ των νησιών και των παραλίων της χώρας. Η εταιρία συστήθηκε το 1856. Στο αρχικό κεφάλαιό της, που ήταν 3.000 δρχ., μετείχε η κυβέρνηση με 800 μετοχές των 500 δρχ. η καθεμιά. Αργότερα το κεφάλαιο αυξήθηκε σε 5.000.000 και οι μετοχές του κράτους κατά 2.000 (νόμος ΦΙΘ΄). Επιπλέον το κράτος ενίσχυσε την εταιρία, παρέχοντας με δάνειο οικόπεδα στη Σύρο και στον Πειραιά, καθώς και τρία επιβατικά ατμόπλοια, τα «Βασίλισσα της Ελλάδος», «Υδρα» και «Πανελλήνιον», που τα αγόρασε προς 24.000 λίρες Αγγλίας. Ο αριθμός των ατμοπλοίων που διέθετε η εταιρία αυξήθηκε από 4 αρχικά σε 11 το 1861.

Έντονο επίσης ήταν το κρατικό ενδιαφέρον για τη προστασία από καταδολιεύσεις των ναυτιλιακών νόμων. Πρέπει να τονισθεί επίσης ότι εκείνη περίπου την εποχή η έστω καχεκτική ανάπτυξη της ατμοπλοΐας μας προκάλεσε στα ξένα συμφέροντα αντιδράσεις, κυρίως στο «Αυστριακό Λόυδ» της γραμμής Τεργέστης, μάλιστα και μετά την υπογραφή σχετικής συμβάσεως με την Αυστρία στις 4 Μαρτίου 1835. Οι Αυστριακοί επιχείρησαν να εμποδίσουν ελληνικά ατμόπλοια να παραλαμβάνουν επιβάτες από και για την Τεργέστη, με τον ισχυρισμό ότι το «Αυστριακό Λόυδ έχαιρε αποκλειστικού προνομίου». Αλλά και αν προϋπήρχε το προνόμιο αυτό, η παραπάνω σύμβαση το είχε καταστήσει ανίσχυρο.

Η ανησυχία ωστόσο για το συναγωνισμό στις διεθνείς γραμμές υπήρχε κυρίως από την ελληνική πλευρά. Η κρίση που περνούσε η ναυτιλία τα μεταβατικά εκείνα χρόνια με την είσοδο του ατμού έπρεπε να καλυφθεί με την εξεύρεση μεγάλων χρηματικών πιστωτικών κεφαλαίων. Την δουλειά αυτή έπρεπε να

αναλάβουν ειδικές τράπεζες με αποκλειστική οικονομική δραστηριότητα στον τομέα της ναυτιλίας.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΓ΄, σσ. 182-184

Καλή Μελέτη!!!!